

Smittsäkrad besättning gris 2020

- ett smittskyddsprogram för grisgårdar (Dnr 6.2.18-14883/2019) samt

Smittsäkrad besättning gris

- biosäkerhet vildsvinskontakter (Dnr 6.2.17-14608/2020)

Bakgrund

Smittsäkrad besättning gris är ett kontrollprogram som handlar om smittskydd på svenska grisgårdar och som startade 2016. Målet med programmet är att förebygga och minska risken för att smitta förs in till grisgårdar, sprids inom gårdarna och från dessa. Genom att koppla förbättringsåtgärder till ersättningsnivåer vid skada, försäkringspremier och/eller villkor för livdjurshandel ökas motivationen ytterligare. Smittsäkrad besättning gris önskar samtidigt vara ett proaktivt program som utöver rutinarbetet även arbetar med aktuella smittskyddsfrågor. Genom utbildning är det möjligt att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan. Därmed förbättras smittskyddet och djurhälsan på besättningsnivå och i förlängningen även på ett nationellt plan. Smittsäkrad besättning gris fokuserar inte på ett enskilt smittämne utan jobbar istället med att bryta smittvägar generellt. Programmet har två nivåer, ”Grund” och ”Spets”, och anslutning sker i flera steg, där både en egeninventering av smittskyddet på gård och ett uppföljningsbesök av veterinär ingår. Vid gårdsbesöket upprättas en åtgärdsplan för att höja smittskyddet. Denna görs gemensamt av djurhållare och veterinär. Anslutna gårdar får sedan regelbundna besök av veterinär. Programmet omfattar kontrollpunkter för bl.a. inköp och försäljning av djur, smittskydd inom gården, kontakt med andra besättningar, samt smittskyddsamråd innan ombyggnation. För den högre nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållaren.

Resultat

Under det gångna året har arbetet med programmet påverkats av coronapandemin. Vi hann erbjuda en fysisk smittskyddskurs för djurhållare och anställda under året. Sedan fick vi arbeta fram en digital version av kursen. Den digitala kursen har delats upp på två tillfällen och har genomförts med ett lägre antal deltagare för att möjliggöra diskussion. Antalet utbildade djurhållare är nu uppe i 283. Syftet med kurserna är att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan, men också att väcka intresse och inspirera djurhållare till att dela med sig av sina erfarenheter. De veterinärer som arbetar i

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80

programmet har alla genomgått en grundutbildning och ska sedan delta i kalibrering minst vart tredje år. Under 2020 arrangerades ingen grundutbildning för nya veterinärer då det inte fanns något behov. De inplanerade kalibreringsträffarna för veterinärer fick ställas in på grund av pandemin.

Under andra halvan av 2020 beviljades programmet pengar från ”En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet, Vildsvinspaketet” (Dnr 6.2.17-14608/2020). Pengarna ska användas för att utarbeta en ny status specifikt riktad mot biosäkerhetsåtgärder för vildsvinskontakter. Statusen är tänkt att kunna fungera som en garant för fullgod biosäkerhet på gård och som möjliggör in och uttransport av levande djur vid tillfälle av att besättningen skulle ligga i ett spärrat område. Vi vill med denna utveckling av programmet också öka kunskapen på gård kring specifika biosäkerhetsåtgärder som är av betydelse för att skydda besättningen mot introduktion av ASF vid tillfälle av smitta på vildsvin. Under hösten konstaterades också *Salmonella* Cholerasuis hos svenska vildsvin i som ett led i smittspårningsarbetet när en tamsvinsbesättning drabbades. Detta ökar behovet av mer kunskap och en förbättrad biosäkerhet på gård riktad mot just vildsvinskontakter. Kunskapen måste också spridas till gårdar som står utanför programmet och här är smittsäkra.se en viktig plattform för informationsspridning.

Under året 2020 genomfördes totalt 271 besök inom Smittsäkrad besättning gris. Av dessa utgjorde 241 ordinarie kontrollbesök medan 30 var återbesök.

Diskussion

Sedan programstart har en av målsättningarna för programmet varit att höja biosäkerheten på de svenska grisgårdarna. Vi kan se att besättningarna rör sig mellan olika nivåer, men med en ökning av andelen besättningar som går från status med anmärkning mot status utan anmärkning. Det sker även en förflyttning från nivå Grund till Spets. Under hösten 2020 har vi, efter nedgången vi såg 2019, sett en uppgång igen i antalet anslutna besättningar. Detta som en direkt följd av att *Salmonella* spp. påvisades på ett antal gårdar i Skåne.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80